

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדע המדינה

מפלגות ותנועות חברתיות במערב ובישראל (71-401-01)

קורס בחירה - שנתי (2 ש"ש), מ.א.

[סמסטר א'] תשס"ז

ד"ר שלמה אגוז

שעות קבלה: יום א' 14-15, יום ג' 16-17.

מס' חדר משרד: 3.2, בניין 213.

דואר אלקטרוני: egozsh@mail.biu.ac.il

מטרת הקורס

העמקת ההיכרות של הסטודנטים עם היבטים תיאורטיים של תחומי המפלגות, התנועות החברתיות והיחסים ביניהן, עם שדה המפלגות והתנועות החברתיות בישראל ובעולם המערבי, השינויים המתחוללים בו בעשורים האחרונים וגורמיהם. פיתוח יכולת לחשיבה עצמאית וליישום מודלים תיאורטיים ביחס למציאויות פוליטיות שונות.

דרישות הקורס

מבחן (70%): המבחן יכלול שאלות פתוחות וכן מושגים.

עבודה (20%): העבודה תכלול יישום של אחד מנושאי הקורס בהקשר ספציפי (הסבר בהמשך). העבודה תוגש עד ההרצאה האחרונה שלפני חופשת הסמסטר.

השתתפות (10%): השתלבות בדיונים הנערכים בכיתה ותרומה להם, תוך הקשבה לזולת. ציון עובר בבחינה (60) – תנאי לקבלת ציון בקורס.

נושאי השיעורים ורשימת הקריאה

א. מבוא תיאורטי

קריאה

1. אלמונד, גבריאלי, "מבוא: גישה תפקודית לפוליטיקה השוואתית", עמ' 263 – 302 בתוך: ברוך זיסר (עורך), מדע המדינה לגונון, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1993.
שמו מועי המדינה לפי מדע. המ (234951)

2. Hauss, Charles and David Rayside, "The Development of New Political Parties in Western Democracies Since 1945", in: Louis Sandy Maisel and Joseph Cooper (eds.), Political Parties: Development and Decay, (1978), Beverly Hills: Sage, pp. 31 – 58.
329.02 POL 1978 (633)

3. Inglehart, Ronald, "The Silent Revolution in Europe: Intergenerational Change in Post-Industrial Societies", American Political Science Review, (1971), 65, pp. 991 – 1017.
תדפיס 8931 (548015)

ב. מפלגות במערב

קריאה

1. Lipset, Seymour Martin and Stein Rokkan, "Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments: An Introduction", in: Seymour Martin Lipset and Stein Rokkan (eds.), Party Systems and Voter Alignments (1967), New York, Free Press, pp. 1 – 64.
שמו מועי המדינה לפי PAR (451737)

2. סמית, גורדון, "מפלגת הלייבור החדשה בבריטניה: מופת סוציאל-דמוקרטי?", עמ' 33 – 44 בתוך: דני קורן (עורך), קצ המפלגות, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1998.
שמו מועי המדינה לפי קצ. המפ (373364)

ג. מפלגות בישראל

קריאה

1. גולדברג, גיורא, המפלגות בישראל – ממפלגות המון למפלגות אלקטוראליות, תל אביב: רמות, 1992, עמ' 87 – 126.
שמו מועי המדינה לפי גול.מפ (182740)

2. גולדברג, גיורא, "ישן מפני חדש תוציאו: צמיחת מפלגות חדשות בישראל", עמ' 167 – 178 בתוך: דני קורן (עורך), קץ המפלגות, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1998.
שמו מדעי המדינה לפי קץ. המפ (373364)

ד. תנועות חברתיות במערב

קריאה

1. הרמן, תמר, מלמטה למעלה: תנועות חברתיות ומחאה פוליטית, כרך ב', תל אביב: האוני' הפתוחה, 1996, עמ' 39 - 67.

שמו סוציולוגיה לפי הרמ.מל (288742)

ה. תנועות חברתיות בישראל

קריאה

1. ישי, יעל, בין גיוס לפיוס: החברה האזרחית בישראל, עמ' 71 – 84, 102 – 128.
שמו סוציולוגיה לפי ישי.בי (573800)

עבודה בקורס "מפלגות ותנועות חברתיות במערב ובישראל"

(71-401-01)

השאלה באיזו מידה מהווה ישראל חלק ממדינות העולם המערבי ובאיזו מידה היא עוברת באופן עמוק את השינויים המתרחשים במדינות אלה נתונה למחלוקת בין משקיפים שונים על החברה הישראלית. מטרת העבודה היא לבחון שאלה זו בתחום המפלגות הפוליטיות. לצורך כך, השוו מפלגה ישראלית למפלגה מהמערב שיש לה מכנה משותף משמעותי איתה. המכנה המשותף יכול להיות אידיאולוגי (למשל: מפלגות סוציאל – דמוקרטיות או מפלגות בעלות אופי דתי בישראל ובמערב) או ארגוני (למשל: מפלגות אינטגרציה או מפלגות ייצוג משתי המדינות). בנוסף, בחרו הקשר שבו תבחנו את התהליכים המתחוללים: התייחסו לאחד מההקשרים הנלמדים בקורס – אידיאולוגיה, מנהיגות או ארגון.

מוקד השוואה: מה מידת הדמיון בתהליכים העוברים בעשורים האחרונים על שתי המפלגות? לשם כך, השתמשו בחומר הנלמד בקורס לגבי תהליכים העוברים על מפלגות ומערכות פוליטיות בתקופתנו ובדקו את התאמתם למפלגה הנבחרת מהמערב ולישראל.

פרקים:

מבוא (עמוד אחד) – הצגת נושא העבודה, השאלה המרכזית בה ומהלכה.
רקע תיאורטי (2-3 עמודים) – הצגת התיאוריות הנוגעות לתהליכים שעוברים על המערכות הפוליטיות במערב בהקשר שבחרתם (אידיאולוגיה / מנהיגות / ארגון). התבססו על תיאוריות שנלמדו בקורס ובמידת הצורך הוסיפו מודלים אחרים.

רקע היסטורי (1-2 עמודים) – הצגת עובדות היסוד הנוגעות לשתי המפלגות שהשוויתם.
דיון (6-7 עמודים) – השוואת התהליכים העוברים על שתי המפלגות. בדיון היעזרו בדגמים שהצגתם בפרק התיאורטי אך הקפידו לבסס את הניתוח שלכם על ממצאים עובדתיים.
בדיונכם התייחסו לנקודות הבאות:

- א. אילו תהליכים עוברים בהקשר הנידון על המפלגה הנבחרת מהמערב?
- ב. האם התהליכים העוברים על המפלגה הנבחרת במערב דומים לתהליכים העוברים על המפלגה הנבחרת בישראל?
- ג. אילו תהליכים נוספים עוברים על המפלגה הנבחרת בישראל ואינם מתרחשים במפלגה המקבילה במערב?
- ד. כיצד אתם מסבירים את הסיבות להבדלים בין המפלגה הנבחרת במערב למפלגה הנבחרת בישראל? סיכום ומסקנות (1-2 עמודים) – הערכה כוללת של מידת הדמיון בין התהליכים בשתי המפלגות והסיבות לכך. בנוסף, כאן המקום למסקנות תיאורטיות: מה ניתן להסיק מהדיון שלכם לגבי התיאוריות שבאמצעותן השתמשתם?

מועד הגשת העבודה: ההרצאה האחרונה בסמסטר א'.

בחירת צמד המפלגות וההקשר צריכה להיות מאושרת עד חודש לפני מועד ההגשה הנדרש. יש לפנות לאישור לאחר חיפוש חומר ביבליוגרפי בנושא.
יש להקפיד על כללי הכתיבה אקדמית בהתאם לדף ההנחיות המחלקתי!
היקף העבודה – עד 15 עמודים.

בהצלחה!